

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

TEMMUZ 2015

Sayı 27

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından, “Dünya Ekonomik Görünüm Raporu”, Temmuz 2015 sayısı yayımlanmıştır. Raporda yer alan verilere göre, IMF 2015 yılı için küresel büyüme tahminini %3,5’ten %3,3’e düşürmüştü, 2016 için %3,8 olan büyüme beklentisini ise değiştirmemiştir. Bununla birlikte, gelişmiş ekonomiler için de 2015 büyüme tahminini 0,3 puan indirerek %2,1’e çekmiş; %2,4’lük 2016 tahminini ise değiştirmemiştir. Gelişmekte olan ekonomiler için 2015 büyüme beklentisi ise %4,3’ten %4,2’ye düşürmüştü; 2016 için olan %4,7 büyüme tahminini değiştirmemiştir.

IMF, büyüme tahmininin düşürülmesinde, ABD ekonomisinde ilk çeyrekte gözlenen zayıflığın, düşük emtia fiyatlarının, Yunanistan ve Çin kaynaklı risklerin ve jeopolitik gelişmelerin etkili olduğu belirtmiştir.

Dünya ekonomisi Haziran ayında büyük oranda Yunanistan borç krizindeki gelişmelere, Çin hisse senedi piyasasındaki satış dalgasına, FED’in faiz artırımına ilişkin beklentilere ve süregelen jeopolitik risklerin küresel ekonomik dengelere olan etkilerine odaklanmaya devam etmiştir.

ABD merkezli araştırma şirketi PEW tarafından gerçekleştirilen bir çalışma, küresel orta sınıfın sanıldığından daha yoksul olduğunu, orta sınıfta yer alan milyonlarca insanın tekrar yoksullaşma riskinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, geçmiş dönemlerde orta sınıfın hızla yükseleceği beklentisiyle yatırıma yönelen küresel şirketlerin, yatırımlarında gerileme yaşayabileceği uyarısında bulunulmuştur.

Küresel PMI değeri, Haziran ayında 51,0 değerini alarak, Temmuz 2013’den bu yana en düşük değerine gerilemiştir.

ABD

ABD Merkez Bankası (FED) tarafından gerçekleştirilen güncel bir açıklamada, para politikasını normalleştirmeye yönelik bu yılın faiz artırımını için uygun olacağı ve ilk adımı atabilecekleri açıklaması yapılmıştır. Ancak buna karşın IMF, faiz oranlarını erken bir tarihte artırmanın ABD ekonomisinde durgunluğa neden olacağı yönünde uyarıda bulunmuş ve ücretler ile enflasyonda gerçek bir artışın sağlandığının somut biçimde görülmesi gerektiği belirtmiştir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, ABD’nin büyüme beklentisini 2015 için %3,1’den %2,2’ye, 2016 ve 2017 yıllarına ilişkin tahminlerini ise %3’ten %2,5’e indirmiştir. İndirime ilişkin yapılan açıklamada, büyüme beklentilerinin üretim açığındaki daralma ve yaklaşan parasal sıkılaştırma nedeniyle aşağı yönlü revize edildiği belirtilmiştir.

Haziran ayı imalat PMI değeri, 53,6 değerine gerileyerek, Ekim 2013’den bu yana olan en düşük düzeyini görmüştür.

EURO BÖLGESİ – AB

Euro Bölgesi ve Avrupa Birliği'nin son dönemlerdeki gündeminin neredeyse tamamı, Yunanistan'ın borç krizi haline gelmiştir. Yunanistan'ın 30 Haziran 2015 vadeli borcunu ödeyememesi ile temerrüde düşmesi ve Avrupa Birliği'nce öngörülen kemer sıkma politikasına yönelik gerçekleştirilen halk oylamasından hayır sonucu çıkması, durumu tamamen belirsizleştirmiştir. Bu bağlamda, Yunanistan'ın Euro Bölgesi'nden ayrılacağına yönelik beklentiler güçlenirken, AB'nin geleceğine ilişkin endişeler artmıştır.

Ancak AB ile Yunanistan arasında uzun süreli görüşmelerin ardından 13 Temmuz 2015 tarihinde yapılan açıklamada, Yunanistan'ı iflastan kurtarma paketi üzerinde uzlaşa sağlandığı ve anlaşmanın 50 Milyar Euro'luk kapsamlı bir fonu kapsadığı belirtilmiştir. Ayrıca, AB'den üçüncü kez kurtarma paketi almış olan Yunanistan'ın Euro Bölgesi'nden ayrılmasının şu an için gündemden çıktığı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, Fransa ve İtalya gibi diğer AB ekonomilerinden gelen veriler, Bölge'deki risklerin sadece Yunanistan'dan ibaret olmadığını göstermektedir. İtalya'nın toplam borcu, 2007'den beri %55 artarak gayrisafi hasılanın %259'una, Fransa'da ise 2007'den bu yana %66 artarak gayrisafi hasılanın %280'ine ulaşmıştır. Artan borç düzeyiyle birlikte, her iki ekonomide de yavaşlayan ekonomik büyüme, işsizlik, zayıf kamu maliyesi ve rekabet gücünün zayıflaması gibi sorunlar, Birliğin istikrarını tehdit eden unsurlardır.

Haziran ayı imalat PMI değeri, 52,5 değeriyle sınırlı bir artış kaydetmeye devam etmektedir.

JAPONYA

Japonya'da, imalatçı güveninin göstergesi olan Tankan Endeksi, Haziran ayında beklenmedik şekilde 5 çeyrek dönemden bu yana ilk kez yükseliş göstermiştir. Bu bağlamda, ülkedeki ekonomik toparlanmaya karşı pozitif bir algı oluşmaya başlamıştır.

Japonya Merkez Bankası (BOJ) tarafından sağlanan rekor seviyedeki parasal teşvik ile enflasyonu canlandırmaya devam edilmektedir. Ekonominin bir diğer önemli göstergesi olan tüketici fiyatları ise, Mayıs ayında kısmi olarak yükseliş göstermiştir. Bu bağlamda, taze gıda hariç tüketici fiyatları, bir yıl önceye göre %0,1 yükselmiştir.

Bir diğer önemli makroekonomik gösterge olan işsizlik ise, %3,3 seviyesinde sabit kalmaya devam etmektedir.

Haziran ayı imalat PMI değeri, hafif bir gerilemeyle 50,1 değerini almış ve sınır düzey olan 50,0'ye oldukça yaklaşmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin'de tüketici fiyatları Haziran ayında, ekonomist beklentilerini aşarak yıllık %1,4'lük bir artış göstermiş ve talepte istikrarın güçlendiğine işaret etmiştir.

Bununla birlikte, hisse senedi piyasasındaki dalgalanmalar, ekonomiyi tehdit etmeye devam etmektedir. Çin Merkez Bankası, hisse senedi piyasasını desteklemek için bol likidite desteği sağlamayı sürdüreceğini açıklamıştır.

ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley, Çin'de gelecek yıl gerçekleşecek bir yavaşlamanın, küresel ekonomik büyümeyi %2'nin altına çekebileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda, Çin'in küresel ekonomideki en büyük kırılmalı kaynaklarından biri olması yüksek bir ihtimal olarak beklenmektedir.

Haziran ayı imalat PMI değeri, bir miktar yükselişle, 49,4 değerini almıştır.

HİNDİSTAN

Hindistan Başbakanı, Kazakistan'a gerçekleştirdiği ziyarette iki ülke arasında ekonomik işbirliği faaliyetlerine hız kazandırılacağını belirtmiştir. Ziyaret kapsamında düzenlenen iş forumunda; enerji, makine yapımı, metalürji, bilgi teknolojisi ve kimya sanayini kapsayacak biçimde 26 ana proje kapsamında işbirliği yol haritası imzalanmıştır. Bu bağlamda Hindistan'ın farklı ülkelerle yeni yatırım sahalarına ivme kazandırdığı anlaşılmaktadır.

Ülke ekonomisinin, çeşitli uluslararası kurum ve kuruluşlarca 2015 yılında %7,5 – 8,0 oranında büyüme kaydedeceğinin tahmin edilmesi, Hindistan'ın bu yıl en hızlı büyüyen ekonomi olacağını göstermektedir. Ancak uzmanlar ve ülke ekonomisinin yöneticileri tarafından büyüme potansiyelinin çok daha fazla olduğu yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.

Ülke ekonomisindeki iyimser havaya karşın, Haziran ayı imalat PMI değeri, gerileme kaydederek 51,3 düzeyine düşmüştür.

BREZİLYA

Brezilya'nın ilk çeyrekte, %0,2 oranında daralma yaşaması, son 6 yılın en olumsuz ekonomik tablosunu sergilemektedir. Ayrıca, enflasyonun yüksek seyretmesi, yatırımların düşük kalması ve kamu maliyesi göstergelerinin bozulması, diğer makroekonomik olumsuzlukları göstermektedir. Uzmanlar mevcut olumsuz tablonun daha da derinleşebileceğini belirtmektedir.

Çin tarafından Brezilya'ya, ülkenin alt yapı projelerini desteklemek amacıyla 50 milyar dolarlık bir yatırım atağı gerçekleştirilmesi, Asya- Latin Amerika ekonomilerinin ticaret ve yatırım ortaklığı yönündeki gelişimini göstermektedir.

Haziran ayı imalat PMI değeri 46,5 düzeyinde gerçekleşerek, sınır değerinin altında kalmaya devam etmiştir.

RUSYA

Rusya-Ukrayna geriliminin etkileri hala devam ederken, Rusya Federasyonu Başsavcılığı'nın, Sovyetler Birliği tarafından Litvanya, Letonya ve Estonya'nın bağımsızlığının tanınmasına ilişkin kararın yasal olup olmadığını incelemeye başlamasına Baltık ülkeleri sert tepki göstermiştir. Bu bağlamda, gelecek dönemlerde Rusya odaklı yeni jeopolitik gerilimlerin ortaya çıkabileceği anlaşılmaktadır.

Rusya'daki gerilimin ve ekonomik yaptırımların bir sonucu olarak ortaya çıkan ekonomik kriz, Türkiye'nin turizm sektörünü de oldukça olumsuz etkilemiştir. Rus vatandaşların her yaz yoğun olarak ziyaret ettiği Ege ve Akdeniz kıyısı illerdeki turizm potansiyelinde, bu yaz sezonunda belirgin bir azalma söz konusu olmuştur.

Mevcut olumsuzluklara karşın, Rusya devlet Başkanı Putin tarafından, derin bir krize girmesi beklenen Rus ekonomisindeki negatif dalgalanmanın durdurulduğu ve buldukları zor durumdan çıkmaya başladıkları ifade edilmiştir.

Haziran ayı imalat PMI değerinin, eşik değerinin altında kalmaya devam etmesine karşın, 48,7 düzeyine yükselmiş olması, ekonomik toparlanma eğilimine işaret etmektedir.

TÜRKİYE

Koalisyon görüşmelerinin devam etmesiyle birlikte, hükümetin henüz kurulamamış olmasına ve erken seçim ihtimalinin ciddi biçimde tartışılmaya başlanmasına rağmen, finansal anlamda ciddi bir dalgalanma işareti ortaya çıkmamıştır.

Ancak, makroekonomik veriler, ülkedeki ekonomik bozulmanın derinleştiğine işaret etmektedir. Özellikle işsizlik, ciddi bir ekonomik ve sosyal sorun olarak dikkat çekmektedir. Türkiye İş Kurumu'na yapılan işsizlik başvurularının Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre %30 artmış olması, mevcut olumsuz durumun en belirgin göstergesidir.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard&Poor's tarafından hazırlanan, Türkiye bankacılık sektörünün ele alındığı güncel bir raporda, düşük yurtiçi tasarruflara, yüksek meblağlı kısa dönemli dış borçlara ve diğer ülkelere göre daha düşük kişi başına düşen milli gelire işaret edilmiştir.

Haziran ayı imalat PMI değeri, bir miktar gerilemeyle 49,0 düzeyinde gerçekleşmiş ve yine eşik değerinin altına düşmüştür.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Haziran	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Yıllık	9,16	7,20	9,75	6,73	12,17	10,51
Yıllık Ort.	8,31	8,28	9,03	6,74	15,56	5,23
Aylık	0,31	-0,51	0,06	0,25	0,53	1,49

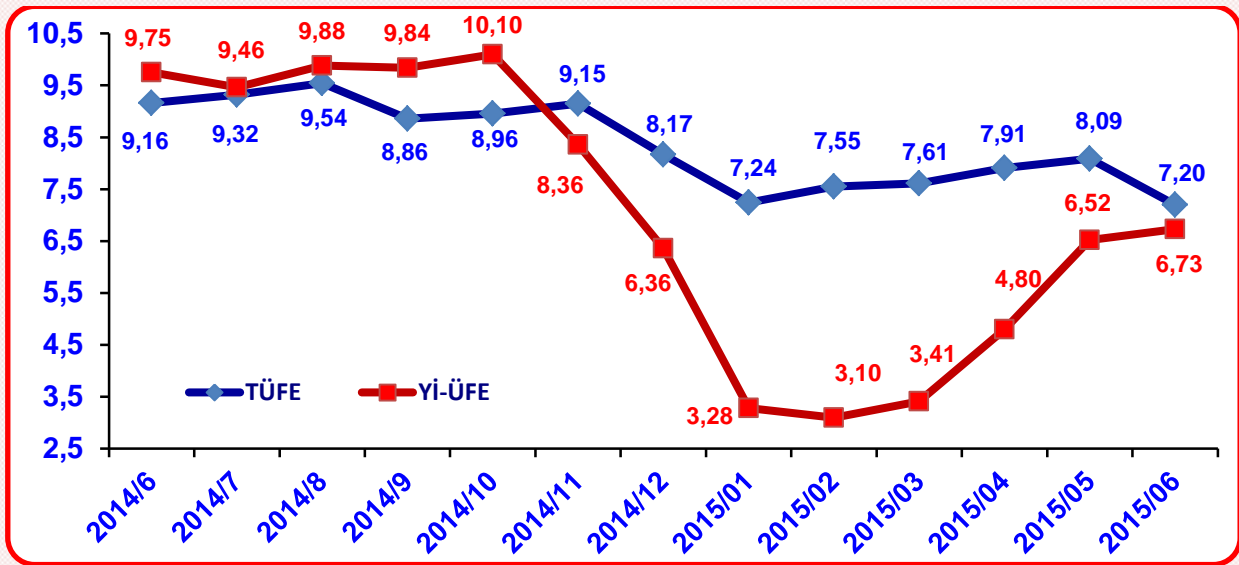
2015 yılı Haziran ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,20, Yİ-ÜFE'de %6,73 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,51 oranında düşüş, Yİ-ÜFE'de ise %0,25 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de (%13,62) ile lokanta ve oteller grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; eğlence ve kültür (%11,13), çeşitli mal ve hizmetler (%9,89), gıda ve alkolsüz içecekler (%9,28) ve konut (%8,39) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,22 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,93 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşımacılık sektöründe %1,79, imalat sanayi sektöründe %0,41, su sektöründe %0,36 oranında artış ve elektrik ve gaz sektöründe %1,84 oranında azalış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %7,39 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

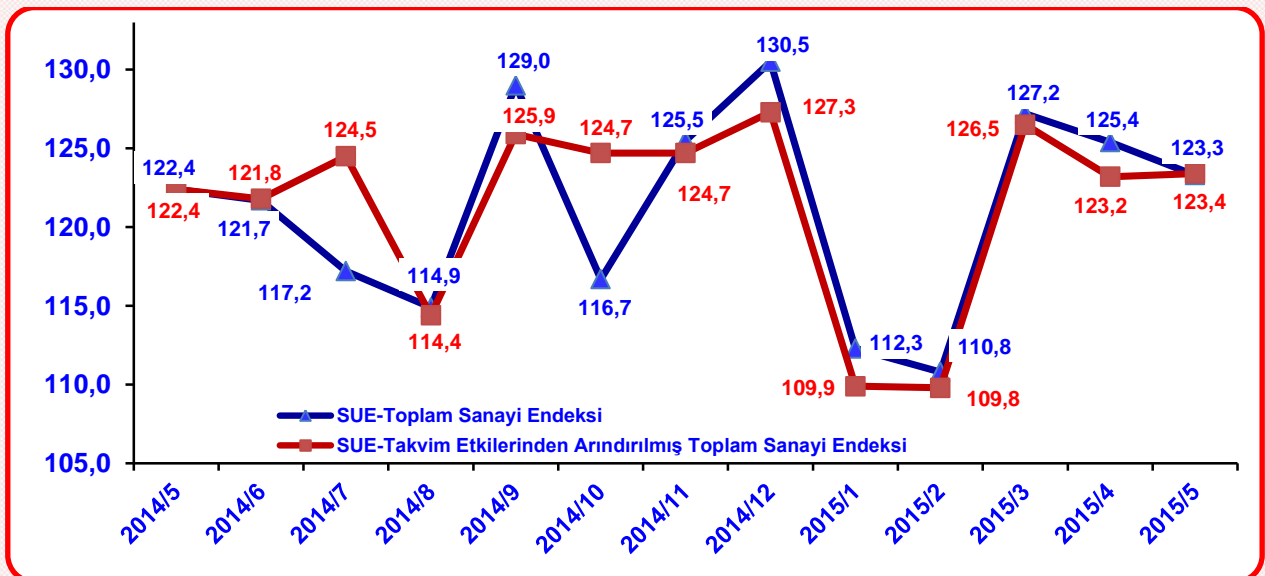
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

MAYIS 2015 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	123,3	0,5	123,4	2,4	122,1	-2,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	103,1	-10,0	102,1	-9,9	103,4	-4,2
İmalat Sanayi	125,4	0,7	125,7	3,0	123,2	-2,3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	119,3	3,8	118,3	3,8	124,3	1,1

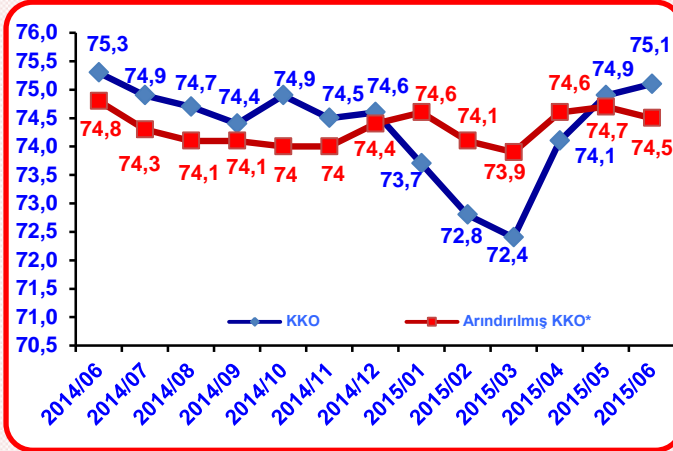
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2015 yılı Mayıs ayında %0,5 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %9,9 oranında azalırken, imalat sanayi sektöründe %3,0 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %3,8 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2015 yılı Mayıs ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek düşüş; %7,8 ile sermaye malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %33,6 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %22,2 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı ve %5,8 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı izlemiştir. En yüksek düşüş; %34,8 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu düşüşü, %24,7 ile diğer ulaşım araçlarının imalatı ve %12,2 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılı Haziran ayında Kapasite Kullanımı %75,1 oranında gerçekleşmiştir. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı %89, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %83,3, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %79,8, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %79, ile 2015 yılı Haziran ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

NİSAN 2014-2015	Toplam	
	2014	2015
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler		
Nüfus (Bin kişi)	56.795	57.679
İşgücü (Bin kişi)	28.773	29.459
İstihdam (Bin kişi)	26.194	26.638
Tarım	5.578	5.511
Tarım dışı	20.616	21.127
İşsiz (Bin kişi)	2.579	2.821
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.022	28.220
İşgücüne katılma oranı (%)	50,7	51,1
İstihdam oranı (%)	46,1	46,2
İşsizlik oranı (%)	9,0	9,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	10,8	11,6
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	55,3	55,8
İstihdam oranı (%)	50,2	50,3
İşsizlik oranı (%)	9,1	9,8
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	10,9	11,6
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	15,5	17,0

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaştakilerde 2015 yılı Nisan ayında da işsizlik oranı bir önceki aya göre 1 puan azalış gösterirken, geçen yılın aynı ayına göre 0,6 puan artışla %9,6 oranında gerçekleşmiştir. Erkeklerde %8,7, kadınlarda %11,5 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %11,6, işsiz sayısı 2 milyon 821 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %17 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2015 yılı Nisan ayında istihdam edilenlerin %20,7'si tarım, %20'si sanayi, %7,2'si inşaat ve %52,1'i hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

NİSAN 2015	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.085	2.941	1.840	9.654	18.520
Kadın	1.242	2.570	76	4.230	8.118
Toplam	5.326	5.511	1.916	13.884	26.638

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Mayıs		12 Aylık Kümülatif 2015
	2014	2015	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.652	-3.994	-44.687
SERMAYE HESABI	0	0	-47
FİNANS HESABI	-2.467	-2.193	-39.656
Doğrudan Yatırımlar (net)	-65	-638	-4.941
Portföy Yatırımlar (net)	-1.297	2.505	-13.736
Diğer Yatırımlar (net)	-3.034	-2.021	-16.975
Rezerv Varlıklar (net)	1.929	-2.039	-4.004
Net Hata ve Noksan	1.185	1.801	5.078

Kaynak: TCMB

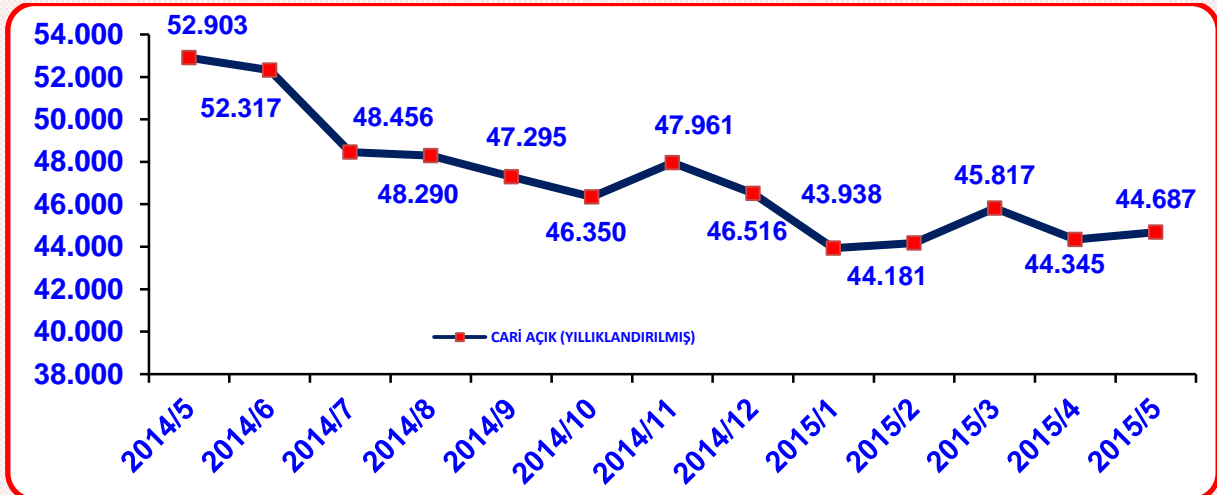
Cari işlemler açığı, 2015 yılı Mayıs ayında geçen yılın aynı ayına göre %9,4 daralarak yaklaşık 4 milyar dolar ile piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatifte ise düşük miktarda yükselerek 44,6 milyar dolar ile seyrini korumuştur. 2015 yılı Mayıs ayında geçen yılın aynı ayına göre, %2,3 oranında daralan dış ticaret açığı cari açık üzerinde olumlu etki yaratmıştır. Aynı dönemde turizm gelirlerinde Rusya'nın ekonomik kriz ve jeopolitik risk algısının etkisiyle de %1,9 oranında düşüş yaşanmıştır. Ancak, Avrupa ve Asya ülkeleri özellikle de Almanya kaynaklı olmak üzere turist artışı bu azalışı sınırlamıştır.

Net doğrudan yatırımlar 2015 yılı Mayıs ayında 638 milyon dolar ile toparlanma yaşansa da, 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre, %14,3 oranında azalarak 3,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Portföy yatırımlarında 2015 yılı Mayıs ayında gelişmekte olan ülkelerin zayıf sermaye girişleri ile yurt içi siyasi belirsizliklerin etkisiyle 2,5 milyar dolar sermaye çıkışı yaşanmıştır.

Diğer yatırımlar 2 milyar dolar olarak ve rezerv varlıklar 2015 yılı Mayıs ayında 2 milyar dolar ile azalış göstermiştir. 2015 yılı Mayıs ayında 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşen net hat ve noksan kalemi, 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde 8,8 milyar dolar ile cari açığın finansmanında büyük ölçüde etkili olmuştur.

Düşük petrol fiyatları seyrinin devam etmesi ile dış ticaret açığının daralması dış ticaret dengesini desteklemiştir. Fed'in faiz arttırımı ve yurtiçi genel seçimler sonrası siyasi belirsizlikler portföy yatırımları üzerinde olumsuz etki yaratsa da, finansman üzerinde büyük bir baskı oluşturmayacağı ve cari açığın seyrini koruyacağı öngörülmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2014		
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3
Kasım	102,7	68,7
Aralık	101,2	67,7
2015		
Ocak	103,2	67,7
Şubat	103,4	68,1
Mart	103,5	64,4
Nisan	107,9	65,4
Mayıs	109,0	64,3
Haziran	104,9	66,4

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2015 yılı Haziran ayında, 4,1 puan azalışla, 104,9 seviyesinde gerçekleşerek 5 aydır süren yükselişin ardından tekrar düşüş eğilimine girmiştir.

Tüketici Güven Endeksi, 2015 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre, 3,4 puan artışla 66,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Endekste azalış ve artışlardaki gelgitler Türkiye'nin yaşadığı belirsizliği ortaya koymaktadır.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2014 yılı Ocak-Haziran döneminde 3,4 milyar TL olan bütçe açık verirken, 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde 804 milyon TL fazla vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %12,8 oranında artarak 237,5 milyar, bütçe giderleri ise, %10,7 oranında artarak 236,7 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Ocak-Haziran döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,8 oranında artarak 194,7 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %10,4 oranında artarak, 206,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde 23,1 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 30,5 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-HAZİRAN		Değişim Oranı (%)
	2014	2015	
Bütçe Giderleri	213.857	236.661	10,7
Faiz Hariç Giderler	187.394	206.946	10,4
Faiz Giderleri	26.463	29.716	12,3
Bütçe Gelirleri	210.481	237.465	12,8
Vergi Gelirleri	168.095	194.670	15,8
Bütçe Dengesi	-3.375	804	123,8
Faiz Dışı Denge	23.088	30.520	32,2

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Mayıs	2014	67.187		98.992		72.292		-31.804		67,9
	2015	61.557	-8,4	88.531	-10,8	62.095	-14,1	-26.973	-15,2	69,5
Mayıs	2014	13.682		20.876		15.146		-7.193		65,5
	2015	11.113	-18,8	17.866	-14,4	12.298	-18,8	-6.753	-6,1	62,2

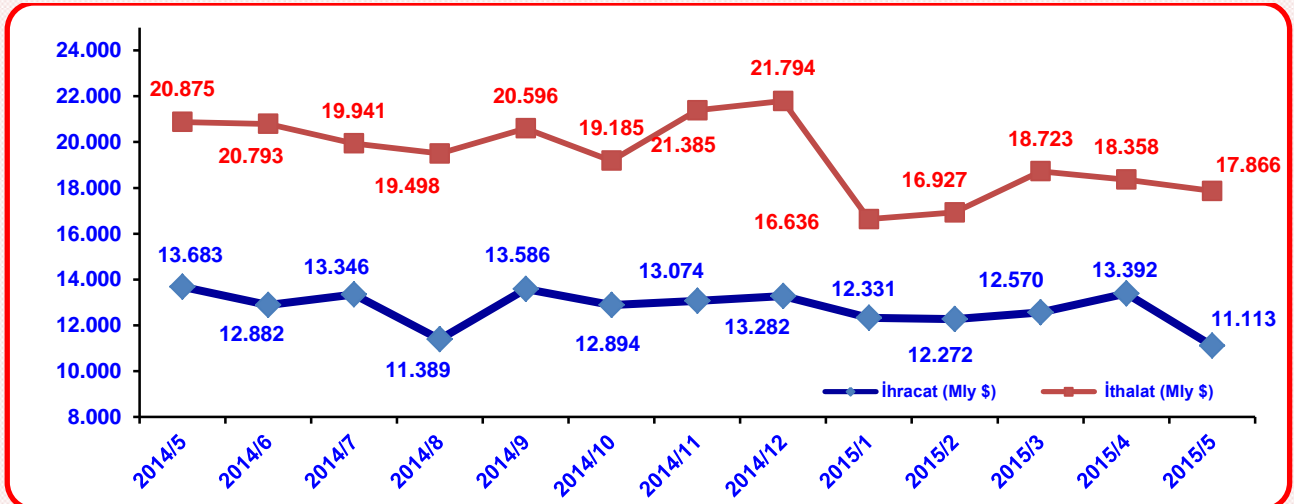
2015 yılı Mayıs ayında ihracat, 2014 yılı Mayıs ayına göre %18,8 azalarak 11 milyar dolar, ithalat da %14,4 oranında azalarak 17,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %31,9 oranında azalarak 4,9 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

2014 yılı Mayıs ayında %43,8 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2015 yılı Mayıs ayında %42,5'e düşmüştür; 2014 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %21,3 oranında azalarak 4,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Mayıs ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.172 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (969 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (700 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (673 milyon \$) ve "demir ve çelik" (520 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.358 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.247 milyon \$); "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.581 milyon \$); "demir ve çelik" (1.402 milyon \$); ile "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.338 milyon \$) en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2015 yılı Mayıs ayında İzmir'in ihracatı 2014 yılı Mayıs ayına göre, %24,1 oranında azalarak 648 milyon dolar, ithalatı da %26,9 oranında azalarak 668 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Mayıs ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2014 yılı Mayıs ayına göre, %22,7 oranında azalarak 1,1 milyar dolar, ithalatı da %21 oranında azalarak 1,2 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2010	2011	2012	2013	2014	2015/İ
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	731.608	774.188	785.721	821.937	800.107	180.506
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	9,2	8,8	2,2	4,2	2,9	2,3
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	13,6	10	1,8	3,7	3,7	0,8
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2010	2011	2012	2013	2014	Nis.15
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	22.594	24.110	24.821	25.524	25.933	26.638
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.046	2.615	2.518	2.747	2.853	2.821
İşsizlik Oranı (%)	11,9	9,8	9,2	9,7	9,9	9,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	14,8	12,4	11,5	12,0	12,0	11,6
ENFLASYON (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
Yİ-ÜFE (yıllık)	8,51	11,07	6,17	4,48	10,29	6,73
YD-ÜFE (yıllık)	-	14,65	3,49	6,57	13,12	10,51
TÜFE (yıllık)	8,58	6,45	8,94	7,49	8,85	7,20
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May. 2015
İhracat	113.883	134.907	152.462	151.803	157.643	61.557
İthalat	185.544	240.842	236.545	251.661	242.184	88.531
Dış Ticaret Dengesi	-71.661	-105.863	-84.083	-99.858	-84.540	-26.973
Cari İşlemler Dengesi	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-45.846	-18.547
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May.2015
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	60.241	52.384	57.822	96.048	62.021	46.622
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.956	4.213	4.234	4.906	4.055	1.945
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May. 2015
Kurulan Şirket Sayıları	102.913	114.872	107.219	108.930	126.635	62.158
Kapanan Şirket Sayıları	43.363	56.121	47.978	37.273	39.051	18.081
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May. 2015
Şirket Sayısı (Adet)	3.254	4.336	4.265	3.781	4.691	1.797
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	6.221	14.146	10.126	9.298	8.454	3.172
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Nis.15
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-92	-122	-139	-174	-175	-176
BORÇLANMA (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015/İ
Dış Borç Stoku	292	304	339	389	402	393
Kamu	89	94	104	116	118	113
Özel	191	200	228	268	282	277
KREDİLER (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	119,7	126,8	139,6	155,9	167,4	174,8
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış						
Toplam Sanayi	12,4	9,7	2,5	3,4	3,5	2,4
İmalat Sanayi	14	10,1	2,2	4,4	3,1	3,0
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
Kapasite Kullanım Oranı	72,6	75,4	74,2	74,6	74,4	75,1
GÜVEN ENDEKSLERİ	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
Reel Kesim Güven Endeksi	106,4	97,2	106,3	108,1	107,1	104,9
Tüketici Güven Endeksi	90,9	92	75,8	76	72,5	66,4
Ekonomi Güven Endeksi	-	-	104,2	107,9	94,1	78,7
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
Sanayi Ciro Endeksi	100	129,9	140,1	153,1	172,7	185,4
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Haz.15
Bütçe Dengesi	-40.081	-17.783	-28.791	-18.449	-22.666	804
PROTESTOLU SENET	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May.15
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.216	919	1.075	1.091	1.004	392
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	5.769	4.902	6.949	7.494	8.221	3.567
KARŞILIKSIZ ÇEK	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Haz.15
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	860	581	943	748	673	359
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	502	297	397	284	202	66
BORSA VE DÖVİZ	2010	2011	2012	2013	2014	Tem.15
BIST 100 Endeksi	59.567	60.195	64.982	77.314	76.306	82.789
Euro/\$	1,33	1,39	1,29	1,33	1,33	1,10

SEKTÖREL BAKIŞ

BASIM YAYIM SANAYİ SEKTÖRÜ

Basım yayım sanayi sektörü sanayi devrimi ile birlikte matbaacılık faaliyetlerinin oluşturduğu köklü bir imalat sanayi koludur.

Gelişen teknolojiye ve değişen dünyaya uyum gösteren sektör, bilginin dolaşımına hız katmaktadır. Bu bağlamda, basım ve yayım sanayi güçlü bir sanayi kolu olarak ekonomik katkılarının yanında sosyal ve toplumsal açıdan da önemli katma değer yaratmaktadır.

Dünya basım yayım sektörü 2010 yılı itibariyle kademeli olarak toparlanma eğilimine girerek dünya ekonomisindeki olumlu gelişmelere bağlı olarak iş hacmini arttıracak şekilde öngörülmektedir. 2018 yılı dünya basım yayım sektörü iş hacmi yaklaşık 980 milyar dolar olarak hedeflenmektedir.

Dünyada gelişen ülkelerde sektör iş hacminde büyüme gözlenirken gelişmiş ülkeler ise yerinde saymaktadır. Asya, Güney Amerika, Doğu Avrupa, Orta Doğu ve Afrika bölgelerinde iş hacminde artış yaşanmaktadır. Batı Avrupa ülkelerinde iş hacmi azalma eğiliminde olup, 2018 yılında yaklaşık 196 milyar dolar iş hacmi kaybı beklenmektedir. Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya iş hacminde daralma yaşayan ülkelerdir. Hindistan, Çin, Brezilya ve Meksika da ise artış görülmektedir. ABD, Çin ve Japonya sektörde önemli dünya ihracat pazarlarıdır.

Avrupa'nın önde gelen firmaları üretimlerini Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde yapmaktadır. Bu bağlamda gelişmiş ülkelerin gelişen ülkelere yaptıkları yatırımlar teknoloji transferlerinin oluşmasına neden olmaktadır. Çin, Hindistan, Brezilya, Meksika ve Rusya gibi gelişen ülke pazarları sektörde lider olan ABD, Avrupa ve Japonya ile rekabet edebilecek seviyeye ulaşmaktadır.

Dünyada dijital teknolojinin ön plana çıkması geleneksel metotları değişime zorlamaktadır. Adeta sektörde dijital devrim yaşanmaktadır. Bunun yanı sıra, teknolojinin etkinleştiği sektörde kalifiye ve tecrübeli çalışanlara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Ayrıca son yıllarda dünya basım yayım sektörünün ambalaj ve etiket baskıları hızla büyüme gösteren bir kolu olarak göze çarpmaktadır.

Artık tüm dünyada müşterilerin bakış açısı da sektöre karşı değişmektedir. Kaliteli, uygun fiyatlı, katma değerli ve yenilikçi ürünlerin sürekli tedarikini sağlayabilen firmalara yönelme görülmektedir. Bu bağlamda global ölçekte rekabet edebilmek adına firmaların, maliyetlerin kontrolü ve azaltılması, müşterilere özel hizmet, ürün çeşitlendirme, web ve bilgisayar tabanlı altyapıya sahip olma ve dijital kapasiteyi yükseltme konularına eğilim göstermesi gerekmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre; sektörde 2014 yılında dünya ihracatı 45,1 milyar dolar, ithalatı 42,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Singapur, Almanya, ABD, İngiltere ve Çin ihracatta başı çekmektedir. ABD, Kanada, İngiltere, Almanya ve Fransa en çok ithalat yapan ülkelerdir. Çin ise kısa bir sürede ithalatta altıncı sıraya yükselmiştir. Ayrıca, Rusya ve Kazakistan üst sıralarda yer alarak dikkat çekmektedir. İthalatta ilk 15 ülke gelişmiş ülkelerden oluşmaktadır.

Türk basım yayım sanayi sektörü son yıllarda yeni bir büyüme ve gelişme sürecine girmiştir. Pazarlardaki değişimler, ekonomik gelişmeler ve teknolojik ilerlemelerle katma değerli ürün çeşitliliği gibi konular sektörün şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.

Bilgi işlem, elektronik ve dijital baskı alanında yaşanan teknolojik gelişmeler geleneksel matbaa ve basım işlerine yeni bir yön kazandırmıştır. Böylece bilgisayar ve dijital tabanlı matbaacılık ve basım işleri yaygınlaşmıştır. 2000'li yıllarda yaşanan bu değişimler basım yayım sanayinde yenilenmede bir milat olarak kabul edilmektedir.

Tuik'in Nace Rev2 kodlamasına göre sektör, gazetelerin basılması, diğer matbaacılık, basım ve yayım öncesi hizmetler, ciltçilik ve ilgili hizmetler ve kayıtlı medyanın çoğaltılması alt kollarını kapsamaktadır.

2013 yılı Tuik Sanayi ve Hizmet İstatistiklerine göre; imalat sanayinin alt kollarından biri olan kayıtlı medyanın çoğaltılması kaleminde girişim sayısı 12.246 adet, ücretli çalışan sayısı 51.520 kişi, üretim değeri 7.893 milyon TL, cirosu 7.967 milyon TL, katma değer 1.837 milyar TL, yatırımlar 386 milyon TL olarak kaydedilmiştir. Bu değerlerin genel imalat sanayi içindeki paylarına baktığımızda ise; girişim sayısı %3,60, ücretli çalışan sayısı %15,7, üretim değeri %0,92, ciro %0,89, katma değer %1,13, yatırımlar %0,51 oranında pay almaktadır.

Sektörde sanayi üretim endeksi yıllık ortalama olarak 2013 yılında 130,4, 2014 yılında 131,7 ve 2015 yılı Ocak-Nisan döneminde 128,1 değerinde kaydedilmiştir. Basım ve Yayım sanayi sektöründe sanayi üretim endeksi tüm yıllarda toplam sanayi üretim endeksinin de üstünde gerçekleşerek yıldan yıla artış göstermiştir.

Türk basım yayım sektöründe firmalar daha çok İstanbul, İzmir ve Ankara illerinde kümelenmiştir.

Sektörde kapasite kullanım oranı ise; 2013 yılında %71,2, 2014 yılında %69,3 ve 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde %65,6 olarak tüm yıllarda toplam imalat sanayinin de altında gerçekleşmiştir. Kapasite kullanımını açısından Türkiye genelinde kapasitenin altında bir kullanım söz konusudur.

Basım yayım sektöründe kişi başına üretim endeksi (verimlilik endeksi) 2013 yılında 117,5, 2014 yılında 118,5 ve 2015 yılı ilk üç ayda 115,6 değerinde imalat sanayinin de üstünde gerçekleşmiştir.

Tuik verilerine göre; basım yayım sektörü ihracatı 2014 yılı 96,6 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Mayıs dönemi 32,2 milyon dolar, ithalatı 2014 yılı 181,3 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Mayıs dönemi 54 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Sektör ithalatı Türkiye ithalatının içindeki payı 2014 yılında %0,07, 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde %0,06, sektör ihracatı Türkiye ihracatının içindeki payı 2014 yılında %0,06, 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde %0,05 oranında olmuştur.

Sektörün ihracatı sınırlı miktarlarda olmasına karşın ihracat pazarları çeşitlilik göstermektedir. 2014 yılında Gürcistan, Azerbaycan, Almanya, Kazakistan ve Irak önemli komşu ülke pazarlarıdır. 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde Gürcistan, Almanya, Ürdün, Kazakistan ve Azerbaycan ihracat pazarları olarak öne çıkmaktadır. İngiltere, Almanya, Çin, ABD ve İtalya en çok ithalat yapılan ülkelerdir. Türkiye sektörde gelişme potansiyeline sahip ülkelere coğrafik olarak yakınlığını avantaja çevirebilmelidir.

Basım yayım sanayiinin ileri teknoloji makine kullanımı odaklı olması nedeniyle makine ithalatı ve yatırımları sektör için önem arz etmektedir. Makine ithalatı sektörde kapasite artırımı, teknoloji yenileme ve yeniden yapılanma amacıyla yapılmaktadır. Matbaacılıkta kullanılan makineler, cihazlar vs. çeşitli malzemeler, ofset baskı yapan makina-cihazlar ve matbaacılıkta kullanılan diğer makina ve cihazlar olmak üzere makine ithalatında öne çıkan kalemlerdir. Bu kalemlerde; 2013 yılında 231 milyon dolar, 2014 yılında 235 milyon dolar ve 2015 yılı Ocak-Mayıs dönemi 68 milyon dolar basım yayım sanayi makine ithalatı gerçekleştirilmiştir.

Makine yatırımları ise, finansal kiralama yoluyla yapılmaktadır. Finansal Kiralama Derneği verilerine göre; sektördeki makine ve donanımlara ilişkin finansal kiralama işlemleri 2013 yılında 129,2 milyon dolar, 2014 yılında 108 milyon dolar ve 2015 yılı Ocak-Mart döneminde 19,1 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Dış ticarete iç piyasaya dönük olan sektörün dış piyasada var olabilmesi için teknoloji ve kapasite konularında atılımlar gerçekleştirilmesi gerekmektedir. 2010 yılı itibariyle yabancı yatırımlar sektörde etkili olmaya başlamıştır.

Sektörde KOBİ'lerin hâkimiyeti söz konusu olmasına rağmen, makine ve sabit yatırımlarındaki hareketlenme büyüme çabası içinde olduklarını göstermektedir. Bu bağlamda yıllık bazda cirolarda büyüme kaydedilmiştir.

Sektörde, üretimde teknoloji seviyesi, baskı kalitesi, web ve bilgisayar tabanlı işler altyapısına sahip olunması, nitelikli insan kaynağı, iç pazar ve talep büyüklüğü temel rekabet unsurlarını oluşturmaktadır. Sektör kalite ve verimlilik konularında hassasiyet göstermektedir. Günümüzde sektörde rekabet edebilirliği sağlamak adına dijitalleşmenin giderek hız kazanması sebebiyle önlemler alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Hammaddenin önemli bir kalem olduğu sektörde küçük işletmelerin hammadde alımlarında bir araya gelerek ortak alımlar gerçekleştirilmesi faydalı olacaktır.

Türk basım yayım sektöründe teknolojik ve kaliteli ara girdi ve hammadde ile üretim teknolojisinde dışa bağımlılık söz konusu olup, yenilikçilikten uzak kalınmıştır. Maliyet-fiyat odaklı geleneksel üretimin ağırlıklı olması nedeniyle maliyet-fiyat rekabeti yaşanmaktadır.

Sektörde dijital baskıya olan ilgi artmakta ve buna bağlı teknoloji kullanımında dışa bağımlılık sürmektedir. Bu bağlamda da kalifiye işgücü ihtiyacı ve açığı önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türk basım yayım sektörü yüksek teknoloji makine parkı ile üretim, üretim bilgisi ve tecrübesi, modern üretim tesisleri, yüksek kaliteli ürün üretme kapasitesi, yenilikleri uygulama becerisi, yükselen iç pazar, coğrafi konum gibi avantajlara sahiptir. Hammadde ve girdiler ile üretim teknolojisinde dışa bağımlılık, kayıt dışı üretim, küçük ölçekli ağırlıklı yapı, yeterli katma değerli ürün geliştirememek, alıcı hakim iç piyasa, maliyet-fiyat odaklı rekabet, haksız rekabet, düşük karlılık, yatırım teşvikleri olmaması, vasıflı-vasıfsız işgücü açığı gibi dezavantajlara sahiptir.

Kaynaklar:

- > İstanbul Sanayi Odası Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi Sektör Raporu Ocak 2015
- > Türkiye İstatistik Kurumu
- > Finansal Kiralama Derneği
- > Dünya Ticaret Örgütü
- > Basım yayım sektörü Avrupa'yı keşfediyor Seda GÖK-Ocak 2015